

ACC. N:R M. 14593: 1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Hilma Wikström, Marstrand*
Härad: *Väs* Berättare: *Jens Nilsson, "*
Socken: *Brandstad* Berättarens yrke: *f.d. lantbrukare*
Uppteckningsår: *1958* Född år *1879* i *Brandstad*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gudstjänst och nattvardsgång. s. 1-3.

LUF 107

Gudstjänsten

Högmässogudstjänsten kallades för "högmässa" och nattvardsgängen kallade för att gå till "nattvards". Under berättarens uppväxtår gick man man-
grant till kyrkan varje söndag, gamla ^{medelålders} ungdom och barn. Hade man små barn i hemmen måste någon vara hemma och se om den - eller man hade någon sjuk så måste någon vara hemma och passa den sjuke. Förhinder för kyrkobesök kunde det också bli i anledning av att någon ko skulle kalva just den dagen, eller något djur behövde tillsyn.

När man skulle gå till kyrkan tog man sina bästa kläder på sig - hade man svarta kläder så användes dessa vid långfredag och när det var nattvardsgång. Barnen hade träskor som putsades och borstades för att bli fina till kyrkobesöket. De äldre gick mestadels i läderskodon - männen i stövlar och kvinnorna i kängor. Kvinnorna bar svarta silkeschaletter på huvudet och hade ofta en lavendelkvistbukett i handen samt psalmbok.

Hade man långt till kyrkan brukade man använda arbetsvagnar för kyrkfärden. Man lade ner den ena vagnhäcken över säbonnen och sedtbrädan och så en filt över. Sedan saff kyrkobesökarna i rad med benen hängande ned från långsidan av vagnen. Var arbetsvagnen nedsmord av gödsel eller annan smuts

Smf 107

1.

Så brukade den rengöras för kyrkbesöket.
När det ringde för andra gången gingo kyrkbesökarna in i kyrkan och satte sig i den bänk vars rote de tillhörde. Männerna lade sina huvudbonader i kyrkfönstren. Värme i kyrkan fick man från en stor hög ugn. Några störande intermezzen har inte förekommit under berättarens besök i sin hembygds kyrka. Under julhelgerna pryddes kyrkan med levande ljus samt med julgranar. Knäfall förekom inte utom vid nattvardsgång - men man lutade huvudet andoktfullt i handen, när man kommit in i kyrkan och satt sig på sin plats i kyrkbänken. När trosartiklarna lästes upp steg församlingen upp och även vid sjungandet med de psalmversar som voro märkta med en stjärna. Begravningsgästerna förblevo sittande under hela gudstjänsten. Efter högmässans slut förrättades jordfästning ute vid gravplatsen. Det var ej brukligt förr att ha jordfästning inne i kyrkan. Efter jordfästningen fingo begravningsgästerna kasta och fylla igen gravöppningen själva. En del spadar voro anskaffade och stodo uppställda i närheten. De som skulle stötta igen gravan måste vika upp byxbenen för att inte bli nedsödade av jord och lera på sina helgdagsbyxor.
Ringaren trampade orgeltramporna och klockaren spelade och ledde

psalmsången.

Kollekten upptogs genom här

Det var brukligt att när man var hemkommen från kyrkan berätta vad prästen predikat för den eller de som inte bevisat gudtjänsten den söndagen. Husförhöret brukade hållas i Brändstads sockenstuga. Under husförhöret brukade läsbarne förhöras i kristendomsfrågor. Läsbarne brukade ej tycka om dessa förhör och uteblevo ibland från husförhören. Detta föranledde prästen att hålla extra förhör på gårdarna - men då kunde det hända att barnen gick och gömde sig.

När läsbarne konfirmerades var det sedvänja att prästen skulle ka ägg av varje läsbarne. Kanske för att blidka prästen för att de uteblevet från husförhöret.

Nattvardsgången

Anmälan till nattvardsgång gjordes på fredagen före nattvardsgången till klockaren. Man kallade nattvardsgången för "Herrens nattvard". I regel brukade man gå till "nattvards" ett par gånger om året, och vid dessa tillfälle antogs ytterrocken innan man gick till altaret.